

Tolkskivor och dubbelhålstolkar

Av: Peter och Anna Stålbrand

Det blir allt vanligare att använda tolkskivor och dubbelhålstolkar i stället för de traditionella kulhålstolkarna. Vi ville veta mer om dessa hjälpmedel och tog därför kontakt med en av Sveriges främsta domare inom Svenska Skyttesportförbundet för att lära oss mer.

Patrik Johansson har arbetat som internationell domare under många år och har stor erfarenhet av alla sorters tolkar.

Patrik Johansson, Stockholmspolisens Skytteförening, har arbetat som domare inom Svenska Skyttesportförbundet sedan slutet på 90-talet och sitter även med i Internationella Skyttesportförbundets domarkommitté och Europeiska Skyttesportfederationens tekniska kommitté. Vi mötte upp Patrik på Grimsta skjutbana en strålande vårväll.

När började du själv med skytte Patrik?

– Jag började skjuta som junior med luftvapen 1982 när jag bodde upp i Luleå. Efter ett uppehåll på några år började jag skjuta igen 1986, då med

krutvapen i stället. Då var det mest Pistolskytteförbundets pistolskyttegrenar och någon enstaka sportskyttegren.

– När jag sedan flyttade till Stockholm 1994 blev det mer och mer sportskytte för mig.

Hur kom du in på domarspåret?

– Jag gick en nationell domarutbildning under sent 90-tal här på Grimsta skjutbana. Sedan gick jag en internationell domarutbildning 2007

och även en EST-kurs för elektroniska tavlor. EST står för "Electronic Scoring Targets". Därefter tog det flera år innan jag kunde börja medverka som domare internationellt.

– 2013 var jag domare på mitt första internationella mästerskap, då under EM i Kroatien. Därefter har det bara rullat på. Eftersom jag blev invald i olika kommittéer har jag fått lite förtur på domaruppdragen efter det.

Tycker du det är lika kul att vara domare som när du började?

– Absolut, jag trivs jättebra. Vi utbildar nya domare fortlöpande och validerar om befintliga domare vart fjärde år. Som domare måste man kunna räkna ut var ett skott har hamnat utan att det registrerats

av det elektroniska systemet, vilket kräver kunskaper inom trigonometri och att slå i olika tabeller. Ofta är det bråttom och det måste bli rätt när det händer på en tävling. Då vi är relativt få domare som har utbildning på EST så har vi sett ett behov av att skapa en nationell utbildning för detta, denna är dock inte riktigt färdig.

När började tolkskivorna användas?

– Det fanns en tidigare vari-

Till vårt möte hade Patrik med sig en mängd tavlor där träffarna satt nära linjerna.

Det är enklast att avgöra hur kulhålet sitter genom att titta på det rakt uppifrån.

ant från Norge men den kunde inte mäta innertior, men på den tiden antecknade man inte innertior heller, berättar Patrik. Just den här modellen togs fram för cirka 10 år sedan av Janne Strid tillsammans med en kompanjon. Då trycktes det upp några hundra exemplar som såldes till Skyttesportförbundet och Pistol-skytteförbundet.

– Jag fick vara med och kontrollmätat tolkskivorna för att de skulle ha rätt mått.

Vad är fördelen med tolkskivor jämfört med kulhålstolkar?

– Det mest vanliga är att använda tolkskivan när en tavla har överklustrade eller sönderskjutna linjer. Då är det väldigt svårt att avgöra om en kulhålstolk bryter en linje eller inte, utan att först försöka få bort klisterlapparna. Har man otur sitter lapparna så pass bra att de river med sig pappan, berättar Patrik.

– En tolkskiva använder de ringade linjerna på tavlan som en mall för att indikera om ett kulhål är inom ramen för att bryta en linje till en högre valör. Denna indikation är inte hundra procentig och man måste vara på alerten när man tolkar. Är man tveksam om träffen är utanför marginalen är det bättre att fria än att fälla. Annars får man använda en kulhålstolk, om det finns en linje att tolka mot.

Vad ska man tänka på när man använder tolkskivan?

– Man ska se till att ha en ljus bakgrund bakom tavlan. Har man inte det är det bäst att lyfta ur tavlan ur stället och lägga något ljust papper bakom. Tolkskivan kan till skillnad mot kulhålstolkarna användas medan spegeln eller tavlan sitter kvar i tavelstället, däremot är det mycket lättare att se mer exakt om man tittar rakt uppifrån.

Det är bättre att fria än att fälla.

Hur skall man använda tolkskivan?

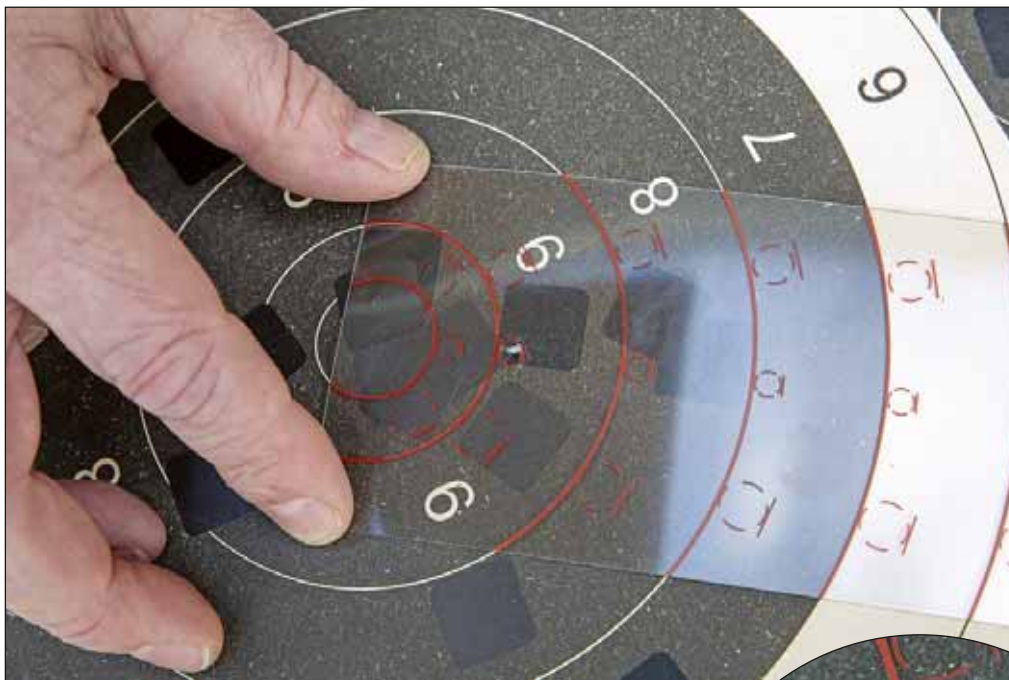
– Det finns två typer av tolkskivor. En för precisionstavlorna och en för snabbpistolstavlorna. Detta beror på att ringarna för valörerna är olika stora på tolkskivorna. Det finns tre ”kolumner” med kulplaceringar, en för varje kaliber (.32, .22 och .38).

– Man placerar ringarna på tolkskivan jämte ringarna på tavlan och sedan vrider man tolkskivan tills kulhålet man vill kontrollera ligger i en ring i kaliberkolumnen.

– Om kulhålet är innan-

för det heldragna strecket vid ringen är träffen med största sannolikhet i den högre valören. Skulle man tydligt se att träffen är utanför det heldragna strecket är träffen i den lägre valören.

Längst upp på tolkskivan, ovanför kaliberbeteckningarna, finns det pilar. Två av pilarna är 11 millimeter breda och en är 7 millimeter bred. Dessa pilar används för att mäta hål som är för långa, när till exempel ett sent skott har skjutits på en bortvändande tavla.

De röda linjerna skall täcka tavlans vita linjer. Därefter riktas ringen för rätt kaliber in över kulhålet.

Om kulhålet syns utanför den raka röda linjen anses träffen vara av en lägre valör.

Patrik har en hel väska med kulhålstolkar, tolkskivor, decimaltolkar och dubbelhål-tolkar med sig till vårt möte. Någon som man absolut behöver ha som domare. Vi tittar närmare på dubbelhålstolken eller ”morotstolken” som den av många kallas. Den har faktiskt formen av en morot och längs med sidorna finns det färgade prickar.

Dubbelhålstolken är enklare att använda än en kulhålstolk när det kommer till misstänkta dubbelhål. Däremot skall man använda de olika tolkarna på snarlika sätt.

Hur skall man arbeta med en dubbelhålstolk?

- Precis som med en kulhålstolk skall man hitta ett hål i tavlan som bara ett enda skott har trängt igenom. Därefter sänker man ner dubbelhålstolken i hålet genom att hålla i snöret och låta den sjunka ner av sin egen vikt. Då får man en indikering med hjälp av de färgade prickarna som skall noteras.
- Sedan sätter man dubbelhålstolken i ett hål där man misstänker en dubbelträff. Om dubbelhålstolken går ner 3 eller fler prickar anses detta som en dubbelträff.
- Det är viktigt att bara använda dubbelhålstolken en enda gång i ett hål, annars finns risken att hålet vidgas vid andra försöket.

Tolkskivorna finns att beställa på Svenska Pistolskytteförbundets webbshop. Dessa är godkända av både Svenska Pistolskytteförbundet och Svenska Skyttesportförbundet. Dubbelhålstolkarna finns att beställa från Sportec AB. ■

I skjuthandboken kan du läsa mer om tolkar och tolkning under avsnitt X. 6. 10. 4 på respektive skyttegren.

Dubbelhålstolken skall sakta föras ner i kulhålet genom att hålla i snöret.